

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.,

a hova minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt

Félévre 4 »

Negyedévre 2 »

Egyes szám ára 16 kr.

A z E g y e n l ő s é g m e g j e l e n i k m i n d e n v a s á r n a p .

Antisemitáink és a külföld.

Mikor tíz évvel ezelőtt Oroszországban az ázsiai pestis dühöngött, néhány muszka lap úgy vélekedett, hogy de bizony jó volna azt az ázsiai pestist a vén, bűnös Európa nyakába zudítani, a miért annyira elcivilizálódott.

Vannak ugyan Európában sokan, akik rokonszenveznek a muszkákkal, akik egy vagy más okból gyűlölik a civilizációt, de az orosz pestis az bizony senkinek sem kellett. Sokan beszéltek róla, de csak azért, mert tudni kívánták, hogy mi-féle climaticus és hygienicus viszonyok közt keletkezik az a járvány és mikép lehet azt megfojtani. És készültek mindentűt a gonosz vendég alapos kifüstölésére.

A nyiregyházi antisemitismust is olyan szemmel nézi az egész külföld, mint most tíz éve az ázsiai pestist: kíváncsian tanulmányozza a keletkezési módját, specificus kórtüneteit, és szörnyűködve constatálja, hogy ez a betegség utálatosabb és veszélyesebb minden eddig ismert betegségnél. Hogyan lehet manapság rituális vérvádat csak bíróság elé is juttatni? Hogyan lehet ezzel országos antisemita mozgalmat támasztani? És milyen alakban nyilvánul ez a specificus betegség? Ezt kérdezik most európszerte. Ezekre a kérdésekre keresi ma a feleletet az egész európai sajtó. Cikkeiben és tudósításaiban mindig csak azt feszegeti, hogy mi-féle előnyomozás eredményezhette ezt a nevezetes vádhatározatot, mi-féle nép lakhatik Tisza-Eszláron, hogy a vád ott hitelre találhatott és mi-féle közvélemény az, melyet egy ilyen vád segélyével lehetett az antisemita táborba terelni.

Tömerdek német, angol, francia, olasz, orosz stb. lapot olvastam, melyek a t. eszlári esettel foglalkoztak; feszegették ott a vizsgálat módját, az igazságügyminiszterium eljárását, a nyiregyházi tárgyalás hallgatóságának magaviseletét, az eszláriak babonását. De oly lappal, mely a vérvádat a priori valószínűsége alapján tekintette volna, még nem találkoztam, az antisemitismust a rituális vérvétel vádjával igazolni — azt restellte még a z orosz sajtó is.

Az antisemita szerkesztőségekben is olvasnak külföldi lapokat. Találtak-e eddigelé egyetlen tekintélyesebb külföldi lapot, mely az eszlári vérvételt komolyan vette, amely a vizsgálatot részrehajlatlannak tekintette, és a vád terjesztőit, mint az igazság apostolait dicsőítette?

Pedig történtek ez irányban kísérletek. Határozott tudomásom van róla, hogy több előkelő külföldi lapban igazolni akarták legalább azt a körülményt, hogy a vádat bíróság elé kellett vinni. Az illető közlönyök szerkesztői ezt sem akarták elismerni, és a kérdéses cikkeket a papirkosárba dobták.

Nem ütött ez szeget mi antisemitáink fejébe? Nem vették észre, hogy széles Európában egy hang sem emelkedik védelmükre, hogy eszerben hagyják őket azok is, kiket eddig elvtársakul tekintettek, szóval, hogy kerüli őket az egész világ, mint a pestises beteget?

Pedig volt nekik sok szövetségesük!

Ott van pl. a világ egész clericalis sajtója. Csufosan eszerben hagyta Verhovayt, aki pedig megtette neki azt a kis szí-

vességet, hogy dicséneket zengett a culturharezot kezdeni akaró ultramontánoknak.

Cserben hagyta őt Bismarek sajtója. Pedig az is szereti „üttni a zsidót“, mikor a szabadkereskedelem elvei mellett küzdenek.

És eszerben hagyta őt a socialismus minden árnyalatának sajtója.

Pedig ebben sok hajlandóság volt az antisemitismusra. Rochefort elégszer támadta meg a „hatalmas zsidó bankárokat“ és ebben egy huron pendültek vele a német socialista bataillonok.

A mi antisemitáink persze azt hitték, hogy a német, francia, belga, angol, svajeci munkások a Rothschildok által kilehelt foghagyma szagtól undorodtak meg. Máskép nem tudják elképzelni, hogy mi kifogása is lehet valakinek a zsidó ellen. Nem értették el, hogy a „zsidó milliomos“ ellen agitáló nyugati socialista nem a zsidót, hanem a milliomost gyűlöli. Ők a Nyugat felől hallatszó forradalmi zsidószibongásból csak ezt az egy szót értették ki, hogy »zsidó«

Mikor a budapesti pékek strike útján kiakarták vinni, hogy test- és lélekölő napimunkájuk ne terjedjen tizennégy órán túl, — a »Függetlenség« csak azt a megjegyzést tudta hamarjában tenni, hogy a pékek felhívásában több helyesírási hiba van.

Jobban értették meg az orosz muzsikok a modern forradalmi áramlatok igazi célpontját. Mikor a »gazdag zsidók« ellen lázitották őket, gyujtogatni kezdték a nem kevésbé gazdag földbirtokosok és eszinovnikok házáit.

Azt a mi antisemitáink nem is tudják, hogy a »zsidótőke« ellen irányzott anticapitalisticus mozgalom vezérei közt Francia- Német- és Oroszországban a legszenvedélyesebbek — zsidók.

És ezek a forradalmárok csak olyan gyűlölettel nézik a Lipótváros kis millióit, mint a francia és angol keresztények milliárdjait.

De ezek a forradalmárok modern, felvilágosodott emberek, akik a középkor ostoba legendáin, gyermekes babonáin csak nevetni tudnak.

Igenis, az antisemitismus létezik Európában; küzdenek a zsidók ellen a catholicismus régi uralmát helyreállítani akaró ultramontánok, a szabadkereskedést megfojtani akaró porosz junkerek és küzdenek a részben zsidó kézben levő tőke ellen a vagyoni egyenlőségre törekvő szocialisták. De olyan ország, olyan párt, olyan hirlap, mely a középkori babonákat akarná feleleveníteni, mely a népben a fanatismus állati szenvedélyeit akarná felszítani, mely az ököljog századának legbutább előítéleteit akarná feltámasztani és ezek segélyével igyekszik a népet erőszakoskodásra izgatni — olyan ország, olyan párt, olyan hirlap külföldön nincs.

A »Függetlenség« mégis szeretett volna egy külföldi lapra hivatkozni és épen a »Daily Telegraph«-ot idézte, a világ legerterjedtebb lapját. Azt olvasta ki belőle, hogy a zsidók elkövezték a hullacsempészetet, és hogy Szeffertnek, »aki ellen hangzik mindenfelől a megvesztegetettség vádja,« ő nem hisz.

A Függetlenség itt teljesen elferditette a cikk értelmét. Az a cikk elejétől végig a vád terjesztőit és elhívóit teszi pelengérré. Feleslegesnek tartjuk a cikket idézni, mert abban is csak az van, amit már száz és ezer külföldi hirlap megírt, hogy „a vizsgálat vezetése, az elnök kevély és sértegető modora, a tanúk gyötrése, a szándékos hamis esküre való felbátorítások a törvényszék által a civilizáció legelemibb phasisával sem egyeztethetők össze,» hogy »Scharf Móríc a vérvétel meséjét valószínűleg antisemita barátaitól hallotta először,» hogy a Löki-féle revelatióknak nem lehet hitelt adni, mikor látjuk, »ez utálatos leleplezéseket, a hivatalos nyomorultság és corruptió tömegét,» hogy »a zsidók elleni gyalázatos ellenségeskedés szinezi ezt az egész siralmas ügyet,» hogy »az esztelen üldözők vad dühökben nem tudják megkülönböztetni a tényt a képzelettől,» és hogy ez a pör »visszavitt bennünket a zsidóság vaskorszakába, a mikor a kereszténység nevében oly bűnöket követtek el, melyek a pogány világnak is szégyenére válnának.«

Ez volt a Daily Telegraph cikkében és ezt mondja Európa minden művelt embere.

Az antisemiták azt hiszik, hogy csak egy pár millió zsidóval van dolguk.

Csalódnak.

Van sok millió francia, angol, holland, belga, dán, svéd, német, olasz és spanyol szabadelvű, radicalis, socialista, szabadgondolkodó polgár; vannak muzsika muzsikók s emberséges muzulmánok, akik nem engedik odajutni a dolgot, hogy Európa visszasülyedjen a boszorkánypörök és »istenítéletek« korszakának alacsony színvonalára és akik az együgyű, ritualis antisemitismust kinevetik.

Sasvári A.

Scharf Móríc.

Mi lesz a fiuból, ha atyát felmentik? Visszadják-e szüleinek vagy tovább marad-e a vármegye rabja? Ezek a kérdések mostan élénkebben foglalkoztatják a nyiregyházi antisemita köröket minden egyébnél. És méltán. A ritualis bünt csináló banda, mely a legvérmesebb reményeket fiuzte a végtárgyaláshoz és álmában sem gondolt arra, hogy az igazság győzni fog, most

miután tervei füstbe mentek, roppant zavarban van.

Elfelejtettek a fiuról gondoskodni arra az esetre, ha az atyát felmentik, mert biztak a sakterek elítélésében. Es most megdöbbenve állanak az ítélet napja előtt, mely a vádlottaknak kétségtelenül a szabadságot fogja hozni.

Nem a sakterek felmentésének gondolata gyötri őket, hanem az a feltevés, hogy az a gyerek, vissza térve a szülői házba kijozanodik és el mondja az indokokat, melyek őt véralásra készítették és felfedezi a szörnyű rejtelyt mely egy gyerekből vadállatot csinál.

Az ítélet után a gyerek kiadátása lesz az egész ügynek legnevezetesebb mozzanata.

De még az ítéletnél is nevezetesebb, mert a ritualis bünt csináló banda existenciája a gyerek némaságától függ. Mihelyt nyelve megoldódik az egész banda veszélyben forog. Ki tudja milyen tényezők működtek közre a gyermek kedélyének átgyurásánál; ki tudja, milyen hatalom állott Henter háta mögött, midőn a szegény fiut nevelte?

Móríc kiadátása könnyen válhatik e titkos hatalom árulójává és a világ elszörnyűködve pillantana e pör szinfalai mögé, hol a gázság iszonyu orgiakat ült.

Azért fog olyan heves és elkeseredett küzdelem fejlődni a gyerek kiadátása körül. Azért nem lehet ma még megközelítőleg sem megállapítani a kiadás kérdésének megoldását.

Valóban kétségbeejtő világitásha helyezi a Függetlenség című szenny lap egy néhány nyilatkozata azokat a készülöteket, melyekkel a gyermek némaságot akarják biztosítani.

A Függetlenség című szenny lap ugyan is előre hirdeti, hogy a fiu inkább ön-

TÁRGZA.

Egyenjogusítás nálunk és máshol.

XX.

Lehetetlen, hogy ha Sir Jeszel életére még egyszer reflektálunk, egy dolgot észre nem vennünk, mely a gondolkodónak azonnal felötlök, s ez az, hogy a most folyó évtizedben, vagy mondjuk még világosabban, a mi éveinkben az összes európai civilizált államok majdnem mindegyikében zsidó hitű, vagy legalább is zsidó fajú és születésű jeles férfiak állanak vagy állottak, csak pár hóval ezelőtt is a minden modern állam létének legelső élet feltételeivel kapcsolatos igazságügy élén vagy legalább az igazságügyi hivatalos hierarchia legfontosabb állásainak valamelyikén. Csakugyan meglepő ezen tény, de ránk nézve azért nem bizonyít semmi újat; elfogadjuk egyszerűen mint a száz bizonyíték mellé még százegyediknek arra nézve, mily ritka tehetséggel van ez a zsidó faj minden téren megáldva, s arra, mely megszámlálhatatlan fontos szolgálatokat tehet az államoknak és népeknek, a mint utat engednek neki az oly messze szétágazó igazságügy minden ágában. Mi is azt mondjuk egy alapos bírálójával a zsidók emancipációja történetének, hogy míg a középkorban, mikor a könyörtelen s embertelen kánoni jog páriakká tette elődeinket, a zsidó orvosok és természettudósok vitték előre és képviselték leginkább a zsidó fajnak akkori elnyomatása dacára is ki-kitörő szellemi erejét, addig ma, az általános joggyenlőség idejében, e nemes szerep a zsidó jog-

tudósokra szállt át, kik minden nemzetben ott fénylenek az illető népek legelőkelőbbjeinek társaságában. A tények itt is minden kommentart fölöslegessé tesznek. S mi csak ezekre szoritkozunk mindig.

Magában hazánkban kétségtelenül a mai kor legnagyobb magyar jogtudósa a zsidó Csémeghi, ki annak idején föl vette ugyan a keresztiséget, s csakis így juthatott minálunk az igazságügyminiszterium legelőkelőbb pozízára, melyben mint államtitkár oly kiváló sikerrel működött az állam és nemzet javára rendkívüli szorgalommal s alapossággal egymás után nyujtva az új igazságügyi codificációra a legbecsesebb anyagot. Ugyancsak őt látjuk ma a legfelsőbb bírói állások egyikén, mint a kuria tanácselnökét, s a belső titkos tanácsosi ranggal fölruházva. Ennyit e jeles fajrokonunk legalább is megérdemelt. Ausztriában csak a két zsidó születésű s később szintén a viszonyok kényszere folytán a keresztényen vallásra áttért miniszterre Unger és Glaser urakra kell utalnunk és bokros érdemeikre, amannak az osztrák polgári törvénykönyv, emennek különösen, mint sok éven át volt igazságügyminiszternek a büntető jog terén. Tudvalevő dolog, hogy Glaser jelenleg osztrák generalprokurátor (főállamügyész), s hogy Unger újból felvette egyetemi tanári pályáját Bécsben. Mindketten korunk s az összes idők jogtudományának legnagyobb korifeusai közé tartoznak. S ha tovább megyünk keletre, a német birodalomra térve át, két zsidó ember vonja magára e téren figyelmünket; az egyik, kiről németországi cikkemben részletesen szoltam, hű maradt, s aránylag még a fiatalabb emberek közé tartozva, megmaradhatott hite mellett, Goldschmidt Lewin, porosz titkos ta-

gyilkos fog lenni, mielőbb a szülői házba visszatérne.

Ki tudja, vajjon e rémitő jóslatból kinek milyen bűnös szándéka szól? Hát ha gyerek szájába adott ismételt öngyilkossággal való fenyegetések a közönség kitanítását célozzák, hogy Scharf Mórícz esetleges elvesztét a közvélemény előtt öngyilkosság gyanánt feltüntessék? . . .

Vigyázzatok Scharf Mórícz átvételenél! A vármegyeház tanunevelő kara mindenre képes. A gyereket fanitizálhatták az öngyilkosság maniját belé olthatták. Vigyázzatok a gyerekre, ne engedjétek elveszni a ritualis bűncsináló bandának legveszedelmesebb ellenfelét Scharf Móríczt.

Dr. G.

Még egy szálla.

Sajátságos, hogy az antisemiták mindazt, mit egy népfaj előnyére és dicsőségére felhozni szoktak, a zsidókkal szemben a legnagyobb hibának tartanak. A szaporodás egészséges aránya minden népfajnál annak bizonyítására szokott felhozatni, hogy e népfaj életképes, szenvedélyeiben és indulataiban nem tulesapongó, mérsékletes és józan; nem úgy a zsidóknál. Itt az antisemiták okoskodása szerint a szaporodás helyes aránya hiba, szálla szemükben. Ép a napokban panaszkodik egy párisi nagyobb napilap, hogy Frankhon népessége igen csekély mérvben gyarapodik. Mit szóljunk azután mi, különben is csekély számú nép, melynek propagatív ereje alig van, bár nagy a születési arány, a halálozás azonban rendszerint elvisz ugyanannyit, mennyit egy év napvilágra hoz. Ha végig tekintjük a felekezetek szerinti emelkedést úgy minden többi bevett vallás felekezeteknél hiányt találunk, vagy pedig nem arányszerű szaporulatot, addig a zsidóságnál határozott tüneményképen lép föl a születésbeni szaporulat — a bevándorlásról nem szólok, az nem lévén, főleg ujabban nagy mérvű, a zsidóság propagatív ereje bevándorlás nélkül is rendkívüli. — Teszen pedig a zsidóság számmozgalma 1866-tól—74-ig — 150,875 születést — 85,907 halálesetet, a szaporulat 64.968 lélek, — az 1871-től

nácsos s jelenleg a berlini egyetemen a kereskedelmi jog rendes tanára, kinek működése, mikor 1870-ben s ezután még több évig az összes Németbirodalom akkori legmagasabb törvényszékének bírja volt, lipesei »Oberhandelsgericht«-é, (melyből a mai »Reichsgericht« alakult), továbbá parlamentáris működése (enquétékben stb.) mondhatni a németországi kereskedelmi jogviszonyok körül korszakot alkotott. A másik pedig nem csekélyebb személyiség, mint Sun ton Ede, belső titkos tanácsos, jelenleg ugyancsak az említett legfelsőbb német törvényszék, a »Reichsgericht« első elnöke, ki magas koru aggastyán lévén, ma (Sun ton csak nemrég ürte meg hetvenedik születése napját, mely nap az egész német nemzetre nézve valóságos ünnepet jelentett), természetes még akkor lépett a jogi s birói pályára, mikor még — több mint ötven évvel ezelőtt volt ez, — a zsidó vallásu ember előtt Németországban e pálya ugyszólván el volt zárva s így e körülmény akkor őt is az evangélikus hitre terelte. Nem tartozik ide annak fejtegetése, milyen imádásig szerető tisztelet környékezi az egész német nemzet részéről fajunk e dicső fiát, mennyire összeforrt az ő életének története Németország mai nagyszerű átalakulásával, hiszen ő volt a nemzet legmozgalmasabb éveiben a parlament első elnöke, 1848-ban a német nemzetgyűlésén, (mikor, a mi bizony elég jellemző a német értelmiség szabad elvűségére nézve, tehát nemcsak, hogy ő, a parlament elnöke volt zsidó születésű, hanem egymásután két alelnöke zsidó vallásu is, Rietter Gábor és utána jó ideig a jeles königsbergi képviselő K o t e k s mindezekhez még a birodalmi igazságügy miniszter is vallásunk s fajunk embere, H e c k s e h e r, mondom, azt

1874-ig terjedő időszakban — születés 77,891 — 48,902 halálas, többlet 29,102 lélek.

Ez azonban korántsem alapul azon tényeken, melyeket az antisemiták hangoztatnak; ellenkezőleg ez a zsidóság józanságának kifolymánya, melynek igazolásul idézem is Konek volt egyet. tanár nehaj sorait: az izraeliták határozottan kisebb számaránnyal szerepelnek az elhunytak közt, mint akár az évi esketések, akár a születések, akár végre az összes népesség közt, mi kétségen kívül helyezi azon már másutt is tett megjegyzést, hogy a zsidó lakosságnak kedvező életviszonyai nálunk is, másutt is sem a magasabb nőszülési hajlamnak, sem a hatályosbb propagatív erőnek, hanem egyedül a mérsékelt halandóságnak közvetlen szüleménye; ezt pedig nem annyira a nehezebb munkának szorgos kerülése és a mérsékletes életmód, mint inkább a csecsemők nagyobb gondozása, a nők főleg az anyáknak nagyobb megkimélése, az orvosi segélynek aránylag nagyobb igénybevétele, szóval a család fentartására fordított szokott nagyobb gond okozza leginkább.« Szemben ezen igazsággal azt is constatálhatjuk, hogy addig, még mi aprógosákkal foglalkozunk — Anglia, Németország úgy töltik leghasznosabban idejüket — főleg pedig az Egyesült Államok, hogy népességüket szaporítják. Angliának e század elején 16 milliónyi lakossága volt — ma harminczhat millióra rug; a szaporulat 20 millió. És Amerika? Öt millióval kezdte, ma felül áll az ötvenkét millión — ezen népfaj szaporasága kapcsolatba hozható a zsidóság számbeli növekvésével.

A Genesis egy nagyon tanulságos mű: meg van benne írva, hogy a zsidók József idejében 70-év mentek Egyiptomba, és mi lön az eredmény? azt mindenki tudja. A tréfás franczia lap pedig azt írja: — »Les Hebreux n'avaient pas mis au siecle á chefrer cette multiplication: les moineaux en étaient humiliés« — honfaiat ösztönzendő a népesség szaporodására.

Csak nálunk nem törődnek ezzel, pedig nálunk a fogyatkozás constatált tény minden egyéb téren, de főleg a családi ág terén igen sok tanulni valónk van a zsidóktól. Számbeli terjeszkedésök csak akkor lehetne káros, ha kifelé gravitálnának és a nyugtalankodó nemzetiségek számát szaporitná, de ez nem így van. Ők ellenkezőleg jó honpolgárok, szaporodásával a magyarság izmosodik, a magy. állameszme egysége erősödik.

A zsidók szaporodása egyik leghatalmasabb eszköz a

sem emlitem, hogy Simson az ujjá alakult német császárság első öszparlamentjének is sok éven át volt szeretett elnöke, mindez kevésbbé tartozik ide, bár mind a századok óta kiváló német zsidóságra, mind pedig a német nemzetre nézve éles világot vet, hanem azt igenis meg kell említenem, hogy Simson azzal, hogy a viszonyok kényszere alatt, mint egyetemet végzett ifju kikeresztelkedett, korántsem cserélte föl zsidó érzületét, sőt nemcsak hogy sok évvel később sohasem röstellette, s bizonyára ma sem röstelli, (mint különösen minálunk sok piczi ignoráns, s homunculus teszi, ha a neophyta méltóságát sokszor csupa jogosulatlan elbizakodottságból »tehetségei« iránt felölti magára) zsidó származását. S erre nézve sokkal jellemzőbb s érdekesebb a következő kis történet, semhogy azzal e cikkeket olvasóit meg ne ismeressem.

1849-ben volt Simson a német (frankfurti) nemzetgyűlés elnöke. Ugyan-e gyűlésnek akkor nem kisebb ember volt a jegyzője, mint a mai vaskanczellár Bismarck herceg, akkor még egyszerűen »Herr von Bismarck Schönhausen« és egy más kollegája valami »Herr von Rochow« rokona s elvtársa ama hirhedt porosz konservatív államférfiúnak, kitől az ismeretes szó a »beschränkter Unterthanenverstand«-ról származik, ki alighanem inkább nemes családi nagy összeköttetéseinak köszönte amaz állást, mint képzettségének, mert a história azóta meglehetősen hallgatott róla.

A két fiatal ur egyszer Simson elnök jelenlétében, nem épen a legszorosabb illem határai között beszéltek hangosan valamiről (már afféle junkermanirban,) miért az elnök meglehetősen szigoruan rendre utasítá őket. Erre Bismarck ne-

nemzetiségek gyöngítésére, mert hazafiság tekintetében a magyar zsidóság bármely más hazai felekezettel bátran kiállhatja az összehasonlítást. A magyar érzelmű honpolgárok szaporodását pedig minden hazafinak szíve mélyéből ohajtani kell s' így csak örvendhetünk annak a jelenségnek, melyet az antisemiták annyira perhorreszkálnak. *Dr. Horváth Iván.*

P. H. és B. H.

Mi a B. H.? Egy szegény ujság, mely a népszínháznál összekapartott néhány forintot arra pazarolja, hogy a P. H.-nak konkurrencziát csináljon.

És a versenyzés abban áll, hogy a B. H. mindig az ellenkezőjét cselekszik annak, mit a P. H.

Ha a P. H. egy szép napon Tisza Kálmánt dicséri, akkor a B. H. másnap okvetlenül szidja; ha az egyik azt írja, hogy béke kell, akkor a másik a háborút ajánlgatja, szóval hadilábon állanak egymással. Egyik a másiktól el akarja hódítani az előfizetőket.

Ez állandó harcban azonban csak az egyik fél haragszik: a B. H., a másik pedig annál jobbkedvű, minél haragosabb az ellenfél.

A B. H. t a P. H. kiadójának egy szeszélye teremtette. A régi jó időben, mikor még csak P. H. volt, a kiadó egy este kijelenté, hogy neki a szerkesztőség személyzete nem tetszik. Ennek pedig az lőn sajnálatos következménye, hogy a kiadó más szerkesztőséget, a szerkesztőség pedig más kiadót fogott s' így az e g y lapból hirtelen k e t t ő lett. Két mostoha testvér, kik az örökség — a praenumeransok — fölött elkeseredett harcot vívnak.

Ha P. H. szenzacios rablóhistoriát közölt, akkor a B. H. másnap hárommal is lepte meg a világot. A tengeri szörnyetegok, szerelmi drámák, nihilista merényletek olyan szaporák voltak, mint mocsáros talajon a gomba, de mind nem használt semmit. Külön praemiumot tűztek ki a B. H. minden egyes olvasójának, hizelegtek a pinezéreknak, udvaroltak vén trafikansnéknak, de mindez nem vezetett célra.

Időközben aztán beütött a t.-eszlári historia. Csukássy ur mint intelligens ember kijelenté, hogy ő bizony az egészet csak dajkamesének tartja.

K a a s ellenkezőleg azt állította, hogy épen azért, mert dajkamese, el kell hinni.

meszi származásának büszke önérzetével odavágta az elnöknek, nem minden czélzás nélkül Simson zsidóságára:

»Elnök ur ön elfelejti, hogy nemesi rangu (Leute von Stand) férfiakhoz szól!«

A mire Simson Ede a nyugodt büszkeség méltóságával azonnal ezt viszonzá:

»S ön ezt nekem mondja, Herr von Bismark, nekem, ki anyai ágról a legrégebb nemesiségből származom, Ahron főpaptól?«

A két uracs erre egészen szótlán lett. (Persze, ilyen fordulásra nem voltak készülve, s Bismark menteketésképen valami olyasmit dadogott, hogy »ebből a szempontból nem ítélte meg a dolgot stb.«

S most menjünk tovább. Mellesleg érintjük csak, hogy O l a s z o r s z á g b a n Luzutti és M o r p u r g o mint államtitkárok mily nagy szolgálatokat tettek hazájuknak szintén a kereskedelmi jog terén, s csak rámutatunk arra, hogy Crémieux kétszer volt Franciaország igazságügyminisztere és főpecsét-őre, hogy a párisi semmisítő törvényszék mai elnöke a zsidó hitű Bédarrides, hogy a felejthetetlen Asser és Godefroi hitsorsosaink mennyit tettek, mint szintén igazságügyminiszterek hazájuknak Hollandiának, s így bevégezve nagy európai körutunkat ugyanazt melyet eddig czikünkkel is megtettünk, visszatérünk kiinduló pontunkhoz, Jezzel baronet személyéhez, kinek igazságügyi s birói érdemeiről egész Angolország körül nem kell még egyszer szólnunk, de azt még hozzátesszük, hogy az itt felsorolt s korunk korifeusáihoz tartozó nagy zsidó jogtudósok csak csekély számát képezik a többi zsidó jogtudományi czelebritásnak, minthogy

Rákosi a bölcs színházigazgató gondolkodási időt kért. Minden attól függ, milyen állást foglal el a P. Hirlap?

És mikor látták, hogy a P. H. egy nap hiszi, másnap czáfolja, akkor elhatározta a B. H. hogy ő meg egy nap czáfolja, másnap pedig hiszi. Így hitt is czáfolt is a B. H. egész a nyiregyházi végtárgyalásig. De ez sem használt, semmit.

Ekkor azt a lesújtó hirt hozták a szerkesztőségbe, hogy a P. H.-ból többet adtak el ezer példánnyal, mert »filócikket« közölt. Másnap megjelent a B. H.-ban egy szörnyű »anticikk« melynek eredményét lázasan vártak a redakcióban.

Még ez sem használt. A filosemiták azért nem olvasták, mert megszokott leibzsumnáljuk a Függetlenség, az antisemiták pedig nem szorultak a B. H. véleményére, ők már úgy is régen tudják, hogy minden zsidó egy-egy szörnyeteg stb.

Kezdődtek a kölcsönös szemrehányások. Ugy-e mondtam, hogy nem kell tulozni; legjobb lett volna a régi modor: egyszer így, másnap úgy.

— No, de hát akkor nem lett volna különbség köztünk és a P. H. közt.

A mai világban az a legjobb ujságíró, a ki úgy ír, hogy a keeske is jól lakjon és a káposzta is megmaradjon . . .

Vita közben behozták a legfrisebb estilapot, mely Szeiffert kir. főügyészi helyettes beszédét közölte.

— Mit fog erről írni a P. H.? Dicsérni fogja-e vagy szidni?

— Milyen kérdés? Hát nem olvastad a Függetlenségben, hogy Rothschild tegnap itt járt és megvásárolta az egész lapot az utolsó kihordónőig.

— Hát akkor azért is meg fogjuk támadni ezt a Szeiffertet.

Ugy is lett. Másnap olyan otromba támadás volt olvasható a B. H.-ban mint a minőre a Függetlenség legöregebb szedői sem emlékeznek.

Hanem ez sem sikerült, mert másnap a B. H. legnagyobb meglepetésére látta, hogy a P. H. is ugyancsak neki vadult Szeiffertnek.

Azóta a B. H. feladta a konkurrencziát a P. H.-val és versenytársa lett a Függetlenségnek. Sok szerencsét! *Argus.*

Egy kultur kérdés.

Alantabb közöljük Marmaros-Sziget izr. hitközségének, Tréfort urhoz távirati uton intézett folyamodványát, melyben a

csak azokat vettük tekintetbe, kik egyszersmind igen magas országos hivatalokat is foglaltak el, még pedig csak a legutóbbi időben, vagy épen ma. Ha a névsort ki akarnók terjeszteni korunk egyéb zsidó jogtudósaira (jogírókra, jogtanárookra, hires bírókra stb.), akkor tulság nélkül mondhatni, lapok kellenének még ehhez, kezdve a német Ganistól Frensdorff-ig, a német Behrend-től Holland Goldsmid-ig s van Mierop-ig a francia Worms-tól az angol-olasz Levi-ig, az olasz Batevi-ig stb.

S most e nagy kitérés után, melyet azt hiszem, olvasóim nem fognak rossz néven venni tőlem, térjünk vissza Shakespeare és Newton hazájára

Feltűnő ama számos, magas állami főhivatalnok kik zsidó vallásuk daczára még az emancipáció teljes befejezése, tehát 1858. előtt, neveztetek ki Angolországban. Hadd említsem e tekintetben csak azt az egy sokat mondó adatot, hogy már 1850. előtt nem kevesebb mint öt zsidó vallású Sherif, Sir Montefiore, Sir Salamons stb. volt Angolországban, s ezek között egy High-Sheriff (Montefiore) Sir Salamons már 1835-ben lett Kents Mundlessex grófságok Sheriffe Montefiore pedig 1837-ben érte el a High-Shreffli méltóságot.

A sheriffi Nagy-Britaniában egy-egy grófság (megye) legmagasabb hivatalnoka, tehát körülbelől annyi mint nálunk a megye főispánja, csak hogy hatalmi köre sokkal kiterjedtebb, állása sokkal fontosabb s tekintélyesebb, mert függetlenebb, minthogy a mit itt különösen ki kell emelnem, a kormánytól semmi fizetést nem húz. Ime itt is észrevesszük, mint Németországban láttuk például a sokvárosi Stadts-Vorsteher-nél, mily készségesen áldozzák föl magukat derék

vallás- és közoktatásügyi miniszterium felkérte annak megakadályozására, hogy a técsői rabbi, M.-Szigeten rabbinak megválasztassék.

Nem akarunk ezuttal a técsői rabbinus személyével foglalkozni; hisz az ugy is mellékes, midőn egy olyan nagy fontosságú elvi kérdéstről van szó mint itten, midőn egy hitközség a kormány beavatkozását kéri egy tisztán községi belügy elintézése körül.

Azt se akarjuk vizsgálni, helyesen járt-e el a m.-szigeti izr. hitközség, midőn a minisztert hivta segítségül a técsői rabbi ellen és hogy nem lett-e volna célszerűbb a választóknak egyszerűen nem szavazni a népszerűtlen rabbira. Ismétéljük, mi ezekkel a kérdésekkel nem foglalkozhatunk, mert a helyi viszonyok alapos ismerete nélkül, lehetetlen e lépést objektív és igazságos elbírálás tárgyává tenni.

De van a dolognak egy oldala, melyet megjegyzés nélkül nem hagyhatunk. Értjük azt a rendkívüli jelenséget, hogy egy önálló hitközség, a lelkészi választáshoz a minisztert kénytelen segítségül hívni.

Ez megint csak azt mutatja, hogy mennyire szükséges a magyar zsidók felekezeti belügyeit egyszer mindenkorra szabályozni.

A mit a felejthetlen báró Eötvös e téren létesített, azt Pauler ur később egy tollvonással megsemmisített és bátran lehet állítani, hogy Pauler ur vallás- és közoktatási miniszteriségének köszönheti a magyar zsidóság azt az össze-vissza kuszált állapotot, melyben a zsidó felekezeti ügyek vannak.

A bajon segíteni kell, még pedig mentül előbb. Az örökös czivodásnak véget kell vetni. Az orthodoxok és neologok közti surlódást Pauler ur tette permanenssé. Most azonban Trefort a miniszter, a kinek nem telik öröme e viszályokban. Magyar nemzeti érdekeket szolgálunk, ha a magyar zsidók kulturális haladását előmozdítjuk. És Trefort ur nem szokott késni, mikor magyar nemzeti érdekekről van szó.

*

Mármaros-Sziget, jul. 26. A helybeli izr. hitközség előjárósága a következő távirati kérvényt intézte Trefort vallás- és közoktatásügyi miniszterhez:

Nagyméltóságú Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak Budapesten.

Azon atyai kegyes intés, melylyel Exciád megyénkben nagyhorderejű és feledhetlen emlékü körutja alkalmával Szigeten és a Tiszavölgyön megyénk izraelitáit figyelmeztetni és ugy az anyakönyvnek vezetésére, mint a magyar állami nyelv

zsidó polgárok egészen önzetlenül s a legkisebb díj nélkül a közügyeknek ott, hol az egyenjogusítás a nemzetben igazán tetté és vérré vált. A High (magas) sheriffi czim egyszersmind külön megtiszteltetés a fejedelem részéről. A sheriffi legfontosabb teendőik közül csak a következőket említjük: Ő vezeti az egész ország területén a parlamenti választásokat, ő állítja észbe s terjeszti elő a bíróságokat képezendő, esküdtek lajstromát, s különösen, hogy ő hajtja végre az esküdtszék által kimondott büntetéseket a fejedelem nevében. Látni tehát, hogy a sherif Angolországban egyszersmind igen fontos bírósági hatalmat is gyakorol, mi a mi főispánainkról nem áll.

E zsidó hitű angol főispánok közül különösen meg kell említenünk Montefiorét, kétségkívül fajunk egyik legnemesebb fiát, kit valaha produkált.

Montefiore Mózes baronet kilenczvenkilencz évvel ezelőtt, 1784-ben született Livornóban (s nem Londonban, mint a hogy egy meg oly alapos munka is, mint a Mayer-féle Conversations-Lexicon is megjegyzi.) Egy Spanyolországból kivándorolt dús gazdag család sarja, mely később a kis Montefiore olasz város, után vette föl nevét. Gyermekekorában jutott át Angolországba, hol nagyon fiatal korában lépett házasságra egy hozzá nemes érzületében teljesen méltó Rothschild baronesse-el. Egy 1829-ben tett keleti utazás költé föl a nemes házaspárban a mélyebb érdeklődést különösen keleti, még elnyomott hitrokonaik iránt. Azonban nem tartozik, ide annak fősorolása, mit tett, (s hogy tette) Montefiore a marokkói, a tunisi, a kisázsiai stb. zsidók sorsának enyhítése iránt. Egy óriási milliókra menő vagyont áldozott e ritka ember ezen

kultiválására buzdítani méltóztatott, felbátorit bennünket, hogy egy most felmerült nagyfontosságú körülmény alkalmából Exciád hatályos sürgős intézkedéséért esedezzünk.

A helybeli rabbinus Teitelbaum Salamon súlyosan beteg és hogy helye hozzá méltó, tehát sem az állam nyelvét nem beszélő, sem más különben semmi képességgel, miveltséggel nem bíró s minden tekintetben korlátolt egyén által töltessek be, nevezett rabbi oda törekszik, hogy a most közelgő vasárnapon f. hó 29-én az ő fia, ki técsői rabbi, kieroszakolt aláírások utján, minden szabályszerű választás mellőzésével, mondhatni mesterséges csiny által hitközségünkre ráeroszakoltassék a nélkül, hogy ő a maga állásáról leköszönt volna.

Törvénytelen volna ezen eljárás minden tekintetben, de azért is, mert a már januárban felterjesztett hitközségi szabályzat, mely Exciád által véleményezés végett kiadatott, annak megerősítéséig is kell, hogy irányadóul szolgáljon. Esedezzünk tehát Nagyméltóságod előtt ezen ránk mindnyájunkra nézve immár életkérdéssé vált ügyben, hogy addig is, míg a jelzett szabályzat Exciád által megerősíthetnék, a rabbi-választást illetőleg mesterséges oktrojálását táviratilag eltiltani és ez által lehetővé tenni méltóztatassék azt, hogy Nagyméltóságod Mármarosban kifejezett hazafias és államférfiúi böles intenciójának is tőlünk telhetőleg megfelelhessünk.

Ha ezen első kínálkozó alkalom elszalasztatik, megyénk és városunk izraelitáinak az állam érdekeit előmozdító kulturális előhaladása fél századra lesz visszavetve, megátolva.

Ezen alázatos kérésünket a belügyminister ő excellenciájának is beterjesztettük. Legmélyebb tisztelettel maradtunk stb. Aláírva a hitközségi előjáróság négy tagja.

Nyiregyházi glosszák.

Nyiregyháza, jul. 27. Szeffert kir. főügyészi helyettes mai beszéde a legvéresebb száju antisemitát is lefegyverezte. Verhovay és Ónody a t.-eszlári pör e hirhedt kulisszahősei ott ültek a tárgyalási teremben dühtől égő tekinteteket vetve Szeffertre, midőn ez különös nyomatékkal mondá, hogy ő a vádlottak felmentését kéri. Látszott, miként háborodik e két alak sötét lelkeiben az elfojtott harag, de szólan nem szóltak semmit. Csak Verhovay tett olyan kézmozdulatot mint a kalmár, mikor egy nyelvéhez nem értő vevőtől a pénzt kéri. Ezt a szemtelen gesztust azonban csak megvetéssel fogadták mindannyian kik észre vették, mert mindenki tudja, hogy Verhovay csak azért haragszik és azért gyanusít mindenkit, mert azt hiszi, hogy őt ignorálták; mert abban a hitben él, hogy Rothschild millióiból csak ő nem kapott semmit, holott szerencsésebb antisemiták zsebre dugták a megvesztegetés aranyait.

A mit most itt Nyiregyházán művel, mindaz nem annyira

szent czélokra. S mentül inkább fejte korszakot alkotó humanitárus tevékenységét, amint inkább nőtt tiszteleté az angol nemzet minden rétegében. Az ifju Viktoria királynő ki ugyanabban az évben lépett ősei trónjára Montefiorét, kit polgártársai Muddledenben s Londonban 1837-ben sheriff-nek választottak, lovaggá ütötte, sőt e nemes emberbarát irányában különös tiszteletét akarván kimutatni, a bájos, alig 18 éves fejedelmi hölgy személyesen tisztelte meg jelenlétével ama fényes bankettet Londonban, melyet az új lovag és főispán beigtatása alkalmával a Guild-hall-ben adott. Ismerni kell az angol udvari etikettenek akkoriban még sokkal merevebb szabályait, hogy e fejedelmi kitüntetést kellőleg megerthessük. Mikor 1846-ban Montefiore ismét egy hitsorsosai érdekében tett nagy utjából (ezuttal Lengyelországból visszatért, a királynő baroneti rangra emelte. Mily ritka jellemű, mily elfogulatlan eme nagy szilárd azt eléggé mutatja azon tény, hogy midőn 1863-ban Marokkóban zsidó és keresztény üldözés tört ki, az akkor már nyolczvan éves baronet aggkora daczára megtette a veszélyes nagy utat Afrikába, s a zsidók és keresztények nyugalomát biztosító fermánt eszközölt ki a szultántól. E valóban csodálatos ember még 1867-ben (84 éves korában) is hitsorsosai érdekében újabb utat tett Romániába. Csak 1874-ben kilenczvenegy éves korában lépett vissza elnöki hivatalától, melyet az »Anglo-Jewish Association« (angol-zsidó szövetkezet) élén ötven évig fáradhatatlan buzgalommal viselt. Jóságú s ritka szellemű neje már évtizedekkel ezelőtt hagyta özvegyen, egyedül. Az agg, gyermektelen baronet, ma kilenczvenkilencz éves, s már régen Margate-ben él, Londontól keletre, ama regényes tengeri fürdőhelyen, hol főuri pompával és iz-

a sakterek elleni dühe, mint inkább a képzelt mellőzésnek a bösztája.

A ki a színhelyen működése közben nem látja, az alig hiheti, milyen nagy befolyása volt Ónodynak a pör folyamára. Ez az ember, a kit korlátoznak, műveletlenség ismernek, bámulatos szívósságot fejtett ki és a kegyetlenségig határos indolenciával separt el mindent, mi utjába került. . . .

Ma, midőn a pör körülbelül el van döntve; midőn a ritualis bünt csináló banda a t. eszlári vonalon szégyenletes vereséget szenvedett, Onody még ma sem adja fel minden reményét és folyton agyarkodik Verhovayval együtt.

Ki is főztek egy új tervet. Ez új terv; Scharf Móricz újabb kihallgatása. Ez alkalommal ugyanis el akarják mondani a fiuval, hogy az ellenmondások onnan vannak, hogy atyját eleinte nem akarta belevonni a gyilkossági szcenába, s így kénytelen volt azt az ürt, mely az öreg Scharf szereplésének mellőzése által a ritualis gyilkosság előadásánál keletkezett, bizonyos gyakran ellentmondó ürügyekkel kitölteni.

Mondani sem kell, hogy e vallomás, melyről városzerte beszélnek, hogy a Móricz gyerek borozás közben tett, Verhovay és Ónody eszének a szüleménye, melyet Henternek adtak át »további eljárás végett.«

Én nem is kételkedem, hogy Móricz e szavakat elejtette, mert e fiu mindent elmond, mire kitanítják. De milyen elbizakodott lehet az a banda, mely azt akarja, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárás befejezése után, ismét újra kezdje a tárgyalást ilyen beszájkozott hazugság, ilyen szembeszökő otrombaság alapján.

Mint biztos forrásból értesültem, a védelem ez újabb kihallgatást nem ellenezné, sőt nagyon óhajtandónak tartaná, mert a legutóbbi napokban a törvényszéki elnök nézeteiben olyan változás állott be, mely most már lehetővé tenné a fiunak alapos és minden irányban való beható kikérdezését.

A közönség, mely ismeri a hírek gyártóit és azon piszkos forrásokat, melyből meritik, közönyösen viseli magát az igazgatókkal szemben.

Raró.

A huszonkilencedik nap

vád és védelem.

Nyiregyháza, jul. 27. Az ülés 8 órakor kezdődik. A terem zsufolásig megtelt közönséggel, melynek soraiban igen sok nő foglalt helyet.

léssel berendezett kastélyában külön díszes zsinagógája van, külön papot tart, s a zsinagógában naponként istenítiszteletet. Nem hiszem, hogy Montefiore Mózesnél egész Angolországban, keresztény és zsidó előtt volna népszerűbb ember ma. Isten áldása van ezen a páratlan emberen, hogy megengedte vele élni azt a kort, melyet századok közül csak egy szokott elérni, még pedig oly egészségben, hogy teljesen jogos az a remény, hogy ama nagyszerű ünnepélyek, melyeket esztendőre százados születési napjára Angolországban terveznek, az agg Montefiore Mózeset még életben fogják találni, mint amaz ünnepély imádott középpontját.

Az említett öt zsidó sheriffen kívül azonban al sheriffeket is elég gyakran találunk Angolországban, kis vallásunk követői, ily alsheriff angolul Oaliff-nek neveztetik és nagyobb kitüntetés okáért sokszor ez is kapja a High bailiff címet. Csak tavaly, 1882-ben, lett hitsorsosunk Izrael Hart Leicenter-i High Bailiff, ugyancsak pár hónappal ezelőtt nevezte ki Viktoria királynő a fiatal Rothschild Leo bárót Buck grófság High-Sheriffjévé. A kinevezés a jövő 1884-ki évre szól. A fiatal főúr apja (Lionel báró) 20 évvel ezelőtt ugyanezen grófságnak volt főispánja.

Hosszu névlajstromot kellene most felállítanom, ha mindazon hitsorsosaink nevét akarnám említeni, kik ma a nagy-britániai állami főbb hivatalok valamelyikében működik. Itt ezért csak két szembetűnőbb példát említenek majd a czikk befejezéséül:

Egyikét a legelőkelőbb központi közigazgatási hivataloknak foglalja el ez idő szerint Sir Baron Ellis baronet, egyik Londoni izraelita hitközség elnöke. A baronet ugyanis a

Szeyffert közvádó mintegy 10 percczel 8 óra után kezdett el beszélni. Sokkal erőteljesebb hangon kezdte beszédét, semmint várható volt, de épp olyan határozottan, a mint azt előre vártuk. Beszédében csak azok a részek, a melyekben a dadai holttestnek Solymosi Eszterrel való ugyanazonosságát bizonyítja, keltettek némi mozgást a hallgatók közt, de egyébként mély csöndben hallgatták végig szavait. Vége felé beszéde sokkal ünnepélyesebbé vált. Meggyőző hangja, szavainak, szónoki emelkedettsége mély benyomást tettek a jelenlévőkre; ugyanúgyira, hogy még az iránta ellenséges közönség sem merte egyetlenegy hanggal sem kifejezni indulatát a miatt, hogy a zsidók ellen a vádat teljesen elejtette, sőt inkább folyton csendes és nyugodt maradt.

A vádat minden pontban elejtette.

Szeyffert után Szalay Károly Solymosinénak, mint magánvádónak képviselője emelt szót. Beszédét dühös, emelt hangon kezdte. Leginkább kitör belőle a harag azért, hogy négy hétig hallgatásra volt kényszerítve s a tárgyalás menetére egyetlen egy szóval sem folytathatta be. Épp ily ingerült hangon folytatja tovább is szavait és csakhamar előidézi az elnöki megrovást és rendreutasítást.

Az elnök megróvó szavait a közönség megéljenzte, a miből legjobban elképzelhető, hogy mennyire tulment a határon Szalay, hogy ha már ezen közönség is sokalja szavait.

A Móricz megesketésének elmaradását azzal az állítással fordítja a vádlottak hátrányára, hogy a törvényszék nem akarta Móriczot abba a kényszerítésbe hozni, hogy mindent bevalljon, a mit a kulcslyukon keresztül látott, mert ő lehetetlennek tartja, hogy az öreg Scharf Móricz édesapja, részt ne vett volna a gyilkosságban.

Végezetül szintén nem kéri, hogy a vádlottak elítéltessenek. De felemlíti az eltiprott keresztény zászlót és hívja Jézus Krisztus nevét szemben a vád alatt álló sakter zsidókkal.

Funták beszéde.

Tizenkét óra előtt 10 percczel az első védő Funták Sándor kezdi meg védbeszédét. A termet a közönség a szünet után is teljesen megtöltötte, úgy hogy a már délelőtt átfüledt teremben a forróság majdnem tűrhetelenné vált.

Funták a közönség figyelmét erősen leköti. Beszéde elején néhány szóval, élénken festi ki azt a szégyenbirt az ember arczába kergető tényt, hogy a zsidók ellen emelt képtelen vádat mennyien elhitték még a miveltebb osztályhoz tartozók közül is. Felemlíti azonban azt is, hogy a népben ennek daczára sem birt a hir gyökeret verni, s hogy a nép között nem terjedt el a vérvád igaz voltában való meggyőződés.

Felsorolja az eddig emelt összes vérvádak történeit s felemlíti, hogy annak hívesét mennyiszor eltiltották a művelt Nyugat országokban. Mert valahányszor csak az illető vádlottakból a kizás által a vallomást kicsikarták is a vérvád emelői, Európa fejedelmei mindig megakadályozták a marasztaló ítélet

londoni »India Concil.« (Indiai tanács) alelnöke, (melynek elnöke az indiai államminiszteri rangú viscount Enfield.) és az Indiai államtanács a roppant keletindiai összgyarmat központi igazgatásának legmagasabb testülete s ebből következtethető baronet-hitrokonunk állásának fontossága. Egy másik példa: Sir Saul Samuel baroneté ki szintén izraelita hitközségi elnök Londonban. A baronet a nagybritániai korvinus-ban Viktoria királynő egyik legvirágzóbb tengerentuli gyarmatát, Új-Dél-Walest képviseli méltóságának czime: Agent-General For New-South-Wales. Mindkét itt nevezett magas állásu hitsorsosunkkal később még (az illető gyarmatoknál) részletesen fogunk foglalkozni.

S most ehhez hozzá lehetne csatolnom igen sok egyéb fontosabb államhivatalban lévő hitsorsosok iránt Angolországban (a birói közigazgatási s egyéb pályákon) azonban azt hiszem e néven ránk nézve, már a nagy távolság miatt is csak másodrendű fontossággal bírnak. A fődolog marad a tény, s nevekkel még a következő néhány czikkben, mely mind Nagy-Britániával fog foglalkozni. Még eléggel lesz alkalmunk találkozni.

*

Megemlítjük itt, hogy e tárcza íróját hetekkel ezelőtt az a kitüntetés érte, hogy egy első rendű londoni könyvkiadó e cikksorozatot angolra fordíttatja és könyvalakjában kiadja.

hozatalát. Beszéde folyamán hivatkozik a végtárgyaláson is fölmerült peeri esetre és utal abban hozott végső ítéletre, melyben a vádlottak kizárása, az orvosok által adott véleményeknek szakszerűtlensége és a vármegye bírósági tisztviselőinek visszaélései miatt, a vádlottak a vád alól fölmentettek.

Hivatkozik Feithra, a ki a bécsi Szent-István templomban megesküdött arra, hogy a vérvád teljesen alaptalan és Rohlingra, a ki azt mondta, hogy a talmudban a vérvádról egy szó sem foglaltatik.

Egyébiránt a legbiztosabb czáfolata a vérvádnak az, hogy annyi kitűnővé vált zsidó közül egyetlen egy sem tartotta szükségesnek a vérvád lételet elárulni.

Nem képzelhető el, hogy legyen európai kormány, mely a zsidó vallást országában megtűrné, ha a zsidók ellen most emelt vérvád csak legkevésbé is igaz lehetne. A magyar törvényhozás terme az egyedüli, a melyben elhangzott a szerencsétlen szó melyben a tiszta-eszlári eset következtében újból felmerül a borzasztó vád.

Neki most, mint védőnek kötelessége e képtelen dologgal foglalkoznia.

A vád képtelen. Az itt ülő vádlottak birnak annyi műveltséggel, hogy, az ilyen cselekvény horderejét belássák. Az ilyen rettentő bünt nem szokták olyan könnyen, semmiért kockáztatni. Hivatkozik védence Schwarz Salamon lelki állapotára, amely kizárja a gyilkosság lehetőségét. A mikor legelőször beszélt védencével, ez így szólt hozzá:

— Uram! beteg vagyok, el vagyok szakítva családomtól és itt nem olvashatok semmit.

Amikor meg neje és gyermeke látogatták meg, teljesen össze volt törve és sirva mondá nekik:

— Legyetek nyugodtak! A börtön sötétsége eloszlik és az igazság örök világossága kiderül!

A ki így szól övéhez, ez gyilkosságot sohasem követhetett el.

A pernek két leginkább kimagasló alakja Solymosi Jánosné, a kinek szive boszuval van eltelve gyermeke vélt megölői ellen, és Scharf József a kit gyermeke üldöz gyilkossági váddal. De a Nemezist nem Scharf Móricz képviseli, a ki elárul, hanem Solymosi Zsófi, a ki a vádlottakat felmentő világosságról tesz tanuságot.

Móricznak egyetlen egy vallomása sem igaz. Egyik tanu azt mondja, hogy két zsidót látott a gyilkosság idejében a templomajtóban állni. Mikép nézhetett tehát Móricz a kuleslyukon? És ha látta a vérengzést, hogyan nézhetette azt nyugodtan? Elmehetett-e onnan nyugodt közönnyel?

Hogy akkor Eszter nem lehetett ott, azt Solymosi Zsófi bizonyítja, aki mint nénye, a leghitelesebb és a legjobb bizonyítékot nyújtó tanu.

Móricz az első kihallgatásról nem tud semmit. Ekkor a csendbiztosnak és Péczelynek kerül keze alá, és kivall mindent; nem kutatja, hogy miként támadt e vallomás, azonban annyi bizonyos, hogy ez a vallomás törvénytelen, s mint ilyen, tekintetbe nem jöhet, amint azt a törvényszékek az a határozata igazolja, a melylyel Móriczot esküre nem bocsátotta.

A vád képtelensége abból is kitűnik, hogy a sakterek egymás előtt teljesen ismeretlenek voltak. Miként merték volna először találkozó emberek a gyilkosságot elkövetni? Honnan tudták, hogy Eszter épen a boltba ment? Honnan tudták, hogy arra fog jönni, épen 11 órakor, a mikor összejöttek, hogy a lányt megvárják? Hiszen mindezt csak Hurinétól tudhatták volna meg, a ki Esztert elküldte!

A vádhatóság a vád elejtésével csak az ország reputációját igyekezett a külföld előtt megmenteni.

Beszéde végén néhány szóval kéri védencét felmenteni.

Schwarz Salamon, védője beszédjét sirva, a közönség pedig a legnagyobb csendben hallgatta végig. Funták lelkesedéssel, igen meleg hangon beszélt.

Olvasóinkhoz!

Lapunk mai naptól kezdve ismét a régi alakban és hetenként egyszer a megszokott időben minden vasárnap reggel fog megjelenni.

Felkérjük a t. olvasó közönséget, hogy a magyarosodás, a jogegyenlőség dicső eszméi érdekében folytatott működésünket ezentúl is támogatassa.

A sajtó hatalma a közönség pártfogásában rejlik; minél nagyobb egy lapnak olvasóköre, annál biztosabban számíthat azon czélok elérésére, melyeket zászlójára tűzött.

Mi tántoríthatlanul küzdünk azon üzelmek ellen, melyek a jogrend felforgatására irányulnak és különféle ürügyek alatt a polgárok szabadságát és vagyonát megtámadni akarják.

Czélunk leálcázni azt a bandát, mely ez üzelmek árán él és szerepel.

Működésünk eddigi sikerei buzdítanak bennünket a kitartásra és fokozódott erő kifejtésre.

Lapunk előfizetési ára:

egész évre	8	frt.
fél évre	4	„
negyed évre	2	„

Kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük augusztus elején lejárt, megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében fennakadás ne történjék.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. fűrdőutcza 4. sz.) küldendők.

A kiadóhivatal.

H I R E K.

Barri ur felsülése. Ha sehol, úgy a peeri esetnél bebizonyult az ismeretes közmondás: A ki másnak vermet ás... Az olvasók emlékezhetnek még, hogy Barri ur a t. eszlári ügy vizsgálatánál a peeri esetre hivatkozott és meg is kereste az ottani plébánost, hogy küldje be neki az erről szóló aktákat. Mennyire örült Barri ur, mikor látta, hogy Peeren is elítéltek a vádlott zsidókat rituális gyilkosság czimén. Örömeben az okmányokat a vizsgálati iratokhoz csatolta, hogy rámutathasson az esetre, mely az ő eljárását igazolni látszik. De Barrinak rossz csillaga másképp intézte a dolgot. Friedman védő, kinek Barri sakkhuzása tudomására jutott, azonnal intézkedett, hogy ne csak az első bírósági, hanem a legfőbb törvényszéki ítélet is csatoltassék a t. eszlári peresomóhoz. Barri maga talán legjobban meg volt lepve, mikor hallotta, hogy az a bizonyos peeri eset, melyet ő a »rituális gyilkosság« bizonyítéka gyanánt hozott fel, az ellenkezőről tesz tanuságot, s' hogy a nemezis ott is elérte a kötelesség szegő, lelkiismeretlen hivatalnokokat. A peeri eset felolvasása alatt Barri ur elhagyta a tárgyalási termet — nyilván azért, mert nem volt bátorsága hallani, miként lakol a gázság.

A vallások statisztikája A lyoni katolikus missziók érdekes statisztikát adtak ki a föld vallásairól. E statisztika szerint van a világon 627 millió monotheista és 816 millió bálványimádó. Részletesebben: 212 millió katolikus, 124 millió protestáns, 84 millió szakadár, 7 millió zsidó, 230 millió mohamedán, 163 millió bramin, 423 millió budhista, 230 millió pogány. A keresztény népek tehát 420 millió főt számlálnak: az egy istent hívők összesen véve sem teszik ki a föld lakosságának felét.

A penzionált antisemita. Ismét Neudtvich Károly penzionált egyetemi tanárról akarunk szólni, aki e héten megint cikket eresztett a Függetlenségbe. Ha jól emlékszünk ez irodalmi tevékenységének hatodik büne. Meg is viselte ez a hat cikk az elvéhédtt eszű nyugodalmárt, alig tud lihegni. Mert bizony fáradt lehet e férfiú, kit életében annyi bosszuság ért. Mikor még tanár volt, folytonos hadilábon állt hallgatóival. Egy volt hallgatója ezennel azt a szeczenát hívja vissza az egykori tanár emlékébe, midőn ez dühtől tajtékozva »fügét«

mutatott a hallgatóságnak, mire a fiatalság a megvadult profeszszort indokolatlan sértegetéseiert el akarta páholni. S ha Nendtvich ur meg nem ugrik, nyomban meg is fenytettek volna A Függetlenség igen jó fogást csinál, Nendtvichel nemcsak. mert ingyen ír, hanem főleg azért, mert Nendtvich rendesen 100 példányt vásárol, hogy ismerősei közt szétküldje. Száz példány nagy szó. A Függetlenség szerkesztőségében ez sokat magyaráz.

Ösztöndíjak. A budapesti izrael. kézmű és földmívelési egyesület részéről az állami közép-ipartanoda izrael. hitvallású növendékei számára rendszeresített, egyenként 120 forintban megállapított hat (6) ösztöndíj a bekövetkező 1883-4-iki tanévre kiosztandó lévén, eziránti folyamodványok, a születési-, iskolai és szegénységi bizonyítványokkal felszerelve, folyó évi szeptember hó 1-jéig a jelzett tanintézet igazgatója Hegedűs Károlynál (VIII. kerület, bodzafa-utca 28 sz.) nyújtandók be.

Az eszlári kép. Egy fővárosi fényképésznél, mint nekünk írják, körülbelül 6000 fénykép készült, mely Solymosy Eszter a t. eszlári zsinagógában történt állítólagos meggyilkolását ábrázolja. A kép Scharf Móricz vallomása szerint tünteti fel a szereplőket, kiknek arcsképeit Abrányi szolgáltatta. E képeket Onody úr rendelte izgatási célokra való terjesztés végett. Egy része már el is készült és 10 krajczárért vesztegetik. Budapesten nagy titokban tartják és csakis intimusok kaphatják. A munkásoknak elbocsajtás terhe alatt meg lett tiltva a dolgot elárulni, nehogy a rendőség tudomására jusson. Mi felemlítjük mert az ügyre felhívni kívántuk az illető hatóságok figyelmét.

Botrány. Egy tényt akarunk regisztrálni minden kommentár nélkül. Nyiregyházáról ugyanis azt írják nekünk, hogy Péczeli Kálmán törvényszéki írnok hivatalától mai napig sines felfüggesztve és most is csak úgy élvezi hivatalos állását mint azelőtt, midőn sötét előlelete titok volt, midőn még ország-szerzte nem tudták, hogy vérengző gyilkosságot vitt véghez, és hogy 15 évig börtönben ült.

Legujabb.

Nyiregyháza, jul. 28 Friedmann védő ügyvéd reggeli félkilenczkor kezdett beszélni.

A beszéd hosszú volt, negyedfél óráig tartott, mert csak 12 órakor ért véget. De hosszadalmasnak egyáltalánlhatta senki. Mindvégig magas színvonalom maradt; distinguált, kiváló műveltségű ügyvéd felfogása nyilvánult benne, mely kerüli az üres prókatori fogásokat. Friedmann gyakran éles satyrával beszélt.

Friedmann után Székely Miksa beszélt, kifejtve a vérvád tarthatatlanságát. Felhozta, hogy a mult században a protestánsokat is rituális gyilkossággal vadolták. E dajkameséket csak a polgári házasság behozatala fogja elenyesztetni.

Heumann ügyvéd hatalmas filippikát tart azon eljárás ellen, mely az egész tárgyalást lehetővé tette. Igen izgatott hangon beszélt, de a meggyőződés érezhangján. Az elnök többször félbeszakította Heumann rendkívüli jogászai éllel előadott szónoklatát.

Szerkesztői üzenetek.

St. Zs. urnak Ozora. Köszönjük, Annak idején megtoldjuk még egy néhány adattal, de most egyelőre várunk kell, mert a nagy fontosságú adatok még nincsenek kezeink között.

H. Ig. urnak Versegh. A szóban forgó cikket olvastuk; de nem reflektáltunk reá, mert nem lehet férgék ellen hadjáratot indítani, mikor szörnyetegekkel veszekedni kell.

„Az Anker“ élet- és járadék biztosító társaságnál 1883 Junius hóban benyújtott összesen 610 bevallás 1,152,950 frt biztosítandó összeggel, és pedig 367 bevallás 652,042 frttal halálesetre, és 243 bevallás 500,908 frttal életesetre.

Kiállitva lón 313 kötvény 523,256 frttal halálesetre, és 214 kötvény 455,377 frttal életesetre; összesen tehát 527 kötvény 979,633 frttal.

A havi bevétel volt 106,919 frt haláleseti díj, és 83,348 frt betételekben, összesen: 190,267 frt.

Halálesetekért kifizetett 69,705. Ez évben benyújtott 3508 bevallás 8,190,457 frttal, és kiállított 3250 kötvény: 7,346,771 frttal, ugyan ezen időben bevétel 1,699,242 frt; — halálesetekért pedig kifizetett: 373,238 frt.

A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizetett 11,816,637 frt, és az 1871|83-ik túlélésitársulás (Associatio) eredménye 23,601,575 frt volt.

Nyáralókba, utazásra és Sport-cikkek.

Durránás nélküli Flobert-fegyver czél- és madár lövészethez ft 7, 10, 12, 24. Flobert-pisztoly ft 6-14. Csinos nickel légsziszto golyóval és nyílal ft 7,80. Vas-céltábla kiugró bohócczal ft 3-5, bohóccsal és mozsárral ft 8-10. Kemény fa kuglizó bábuk 2.50. Lignum-sanctum golyó 1.50-4.-. Croquet-játék ft 11-15.-20. Uj Lawn-Tennis-játék ft 29. Karikajáték tucatzaja 1.80. Accordeon tremolo concertharmonika trombita-diszszel ft 7-11. Szájharmonika csegytű-kísérettel 1.50. Uj m:glepő változatos corallé. Uj m:ngoztató syren-bugóft 1. Domino-játék 1.25-5. Gumi ballonok 15-1.50.

Horoghalászat összes kellékei. Tornaczközök. Miskókötél 5.80-8.80. Kotélhágcsó 8.25. trapez ruddal 8.50. trapez karikákkal 8.50. Teljes tornakészülék oskolával és ábrákkal ft 15. Gy rnekhintá ft 9. Tornagolyó

kilo 30 kr. Tornaczipók gummitalppal 1.30. Léggel töltött uszóöv tanulásához 8-10.-. Két vívőkészlet: kard, keztyű díjazt 23.50. Súlyos athleta-bot 2.50-5.-. athleta box-keztyű: 4 drb ft 8. Indiai függő hinta-ágy 2.70, 4.50, 6.50. szíjjel feszítő lécczel 14.50. Színes lampionok kerti ünnepélyekhez 20, 30, 40 kr. Papir léghajó 75, 1-2.-. Tartós háromkerékű gyermek-velocipedek 22.50, 27-31.50.

Angol disznóbőr nyereg ft 15-35. Egyes száru kantár 2.65-4.-. kettős száru 4.80-8.-. Kengyel-szíjak 2.50-3.50. Kengyelvasok 1.60-2.50. Biztonsági rugóval kengyelvas ft 12. nyeregterhelők ft 2-7. Uj terhelő önműködő szorítóval ft 7. Izzasztó 2.75-6.-. Fehér mosható izzasztó 4.50. Zabla 1.80-3.-. Divatos nagy karikás trenzli 1.50, felcsatolható sarkantyú ft 2. Lovagló-kamasnik világos és sötét bőrből 4.50-8.-. Rhinocerosbőr ostar lövedéktárhoz 60-3.-. Nyereg-zsappan 1 dohoz 85 kr. Pegeot löszörnyirő olló 5.-. Lófrottirozó keztyű 90 kr. Uj drót lóvakaró 1.15. Rugany lólab sebmentő 2.-. Kocsibőr- és szerszámpuhító zsír 50-1.-. Nubia: Blacking bőrlak 90. Özbőr kocsiti-ritásához 1.-. Réz, ezüst és egyéb érczsztító por 25-50 kr.

Vadászat összes kellékei. Az egészség fenntartásához D. Fèvre párisi tartós szódavir-gép tiszta üdítő szódaviz önkészítéséhez 2 4 6 8 10 mennyiségben ft 7, 10, 12, 14.50, 17.

Legjobb borkő és sróda csomagja 2.-. Víz-szűrő egészségtelen viz tisztításához 2.50, 3.50, 5.-. Italhűtő medence 1.60, 2.20, 2.75. Fagyaltkészítő gép receptekkel 3 6 12 adagra ft 7.50, 11.50, 16.50. kétféle fagyaltúra ft 15-21. Vaj-készítő vas hajtókerékkel 4.50-6.50. Vaj- és sajt-tányérok üvegfedővel 1-6.-. Sodrony ételborító legyek ellen 50-1.80. Ecet- és olajtartó 1.80-10.-. Ká horzáló asztalra, a borz ereit nem pá

rolog el 1.20. Kerti gyertyatartó ft 1, 2, 3. Kerti legyezők 10-2.-. Japáni kerti napernyő 1.-. Angol pénzszekrény erős zárral 5.25-12.80. Konyhaberendezések. Családi súlymérleg 10 kilozig 6.-. Komfort kávégép 5.60-10.50. Angol evőeszközök. Vas mángorló nagy hajtókerékkel 50.-. Kézi palackfogószelő 1.40. Hidraulikus hordósád italok megromlása ellen 1.-. Önműködő dugaszható 80-3.-. Szobapadló-fénynyomó doboza 70. Divatos hosszú mongramm fehérnemű-j lábszék 80-1.00. Ragasztószert üveg, porcellánköz 85. Önműködő egérfőző több egerekre 70-1.-. Jótállás melletti fogkefék 30, 70 kr. Torpedó a betörőt durranással elriasztja ft 5. Virághar matosító 40. Aczélrótt kefe fák tisztításához 70-1.50. Anyáknak önműködő szoptató-üveg 1.50. Ismert angol fogszíngy 3.-. Allov t. és anyaméhicsekendő 1.80-4.-. Fecskendő szekrényben nyomó-szerkezettel 3.50. Rechant lámpa-gyorsforraló, gyermekeknek nélkülözhetlen 1.80-2.50. serpenyő hozzá 1.-. Erős gyermekkosci ernyővel fehér és barna színben 8-14.-. Uj gyermekbűléső-kocsi ft 15

Utazóknak, turistáknak kézi- és nagy kofferek 3.-35.-. Berendezett utitáska 18-75.-. Praktikus szilárd tárgyakka: brendezett uo toilette-tekeres 6.-. Plaid, ruha, bot, esernyőtartó tekeres 5-7.-. Berendezett pinczetok 5-7 üveggel 9-11.- **Borotválkozó-készlet** John Heiford hadseregi borotvával 6.50. Vállra függeszthető táská fehérneműnek is 4.00. Uj ivópohár 40-1.50 Kula csok 1.20-5.-. Bot-szék 4.50-10.-. Kanócos gyufatartó 85. Távcso 7.-. Erős zsebkés 1-3.-. Vízmentes esőköpeny, mindkét oldalán hordható ft 10, 12, 14. Kocsis-köpeny ft 15, 17, 19. Utón és háznál kényelmes, özbőrrrel bevont lószőr ülő- vagy fejpárna 6.20. Tyükszemkarika doboz 24, 30 kr. Biztonság belölt revolverek ft 5, 6, 7. Véssett nickel finomabbal ft 8, 10, 12. Tömör formájú, erős lövésű Bulldog-revolver ft 10, 11, 12. Revolver-fegyver 10 lövésű 55.-. Életemi zseb boxer 1.-. Jó erős, pontosan járó remontoir zsebőrkettős porfedéllel, kulcs nélkül felhuzható és igazítható 10.-. Kipróbált ébresztő-óra 5.50. Zsebbeli lapos nap-óra 1.-. Ruganydrót hajkefe ft 1, 1.50, 2.-. Plaid-szíjjak 58 kr.-2.50

Dohányzóknak. Egész vas dohányvágó-gép fogas hajtókerékkel, két késsel, tökéletes 18.-. Dohánytartó, melyben a dohány nyirkosan marad 4.50-6.-. Hibátlan tajtékpipa Rákóczy-forma, szépen szívódik, ezüst kupakkal 8.-. Pápcosmopolite egészségi fapipa 1.-1.30. Legjobb Houbler cigarettá-papír szópókával három nagyságban, rajz szerint 100-a 35 kr. (tömő hozzá 30 kr. — Automát cigarettakészítő és csinos dohányszelence, a fedél egyszerű betévése által kész cigarettát nyerünk 2.-. **Községeknek** tartós rézoldaltú kihirdetési dob ft 15. Postatáska két kulccsal 8-10.50.

Meg nem felelő tárgyakat visszavesz. rendelkezéshez képes árjegyzéket mellékel.

KERTÉSZ TÓDOR

Budapest, Dorottya-utca 1. sz.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesítjük a t. hitközségeket, hogy az Egyenlőség ezen-tul mindennemű

községi hirdetések

közöl. Felkérjük ennél fogva a hitközségek tekintetes előjáróit, valamint a hitközségek lelkészi, hivatalnoki és tanítói karát, hirdetéseiket az Egyenlőség kiadó-hivatalának beküldeni, annál is inkább, mert e lap elterjedtségénél fogva legbiztosabb garanciát nyújt a hirdetés eredménye iránt.

A hirdetési díj legolcsóban szabatik ki.

Az-Egyenlőség kiadó-hivatala. (V. ker. Fürdő-utca 4. sz.)

